

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

ЗАПОВЕД № РД-09-1037 от 1 октомври 2024 г.

На основание чл. 25, ал. 4 от Закона за администрацията и чл. 55, ал. 2 от Закона за подпомагане на земеделските производители и одобрен доклад № 93-5158 от 1.10.2024 г. нареждам:

1. Утвърждавам Ръководство за прилагане на законоустановените изисквания за управление за периода 2023 – 2027 г.
2. Заповедта и Ръководството по т. 1 да се обнародват в „Държавен вестник“.
3. Заповедта и Ръководството по т. 1 да се публикуват на интернет страницата на Министерството на земеделието и храните.

Министър: Георги Тахов

Приложение към Заповед № РД-09-1037 от 1.10.2024 г.

РЪКОВОДСТВО

за прилагане на законоустановените изисквания за управление за периода 2023 – 2027 г.

Глава I. Общи условия и приложимост

Системата на предварителните условия за изпълнение на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони в Република България за периода 2023 – 2027 г. (СПРЗСР) надгражда дейността до 2022 г. система за кръстосано съответствие.

Предварителните условия обхващат следните три елемента:

1. стандартите за добро земеделско и екологично състояние (стандарты за ДЗЕС);
2. законоустановените изисквания за управление (ЗИУ); и
3. правилата за социалната условност.

Стандартите за ДЗЕС и ЗИУ отчитат предизвикателствата към екологичната архитектура на Общата селскостопанска политика (ОСП) за периода 2023 – 2027 г. за околната среда и климата в съответствие със съобщението на Комисията, озаглавено „Бъдещето на прехраната и селското стопанство“, и с многогодишната финансова рамка за 2023 – 2027, установена с Регламент (ЕС, ЕВРАТОМ) 2020/2093 на Съвета от 17 декември 2020 г. за определяне на многогодишната финансова рамка за годините 2021 – 2027 (ОВ, L 433I, 22.12.2020 г.).

Подпомагане по ОСП в пълен размер се получава при кумулативно спазване на стандартите за ДЗЕС и на ЗИУ.

Условията за прилагане на стандартите за ДЗЕС за периода 2023 – 2027 г. по чл. 55, ал. 1 от Закона за подпомагане на земеделските производители (ЗПЗП) са утвърдени със Заповед № РД-09-786 от 20.07.2023 г., изменена със Заповед № РД-09-874 от 8.08.2024 г. на министъра на земеделието и храните.

Законоустановените изисквания за управление, като елемент от предварителните условия за изпълнение на СПРЗСР, съставляват съвкупност от установени правила от правото на Европейския съюз и националната нормативна уредба и се отнасят до земеделската дейност и развитието на селските райони. Насоките за тяхното изпълнение се съдържат в това ръководство, което се утвърждава от министъра на земеделието и храните по чл. 55, ал. 2 от ЗПЗП.

Законоустановено изискване за управление (ЗИУ) по чл. 12, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 г. за установяване на правила за подпомагане на стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки по линия на общата селскостопанска политика и финансирани от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1305/2013 и (ЕС) № 1307/2013 (ОВ, L 435, 6.12.2021 г.) (Регламент (ЕС) 2021/2115), означава „всяко индивидуално законоустановено изискване за управлението съгласно

правото на Съюза, посочено в Приложение III, в рамките на даден правен акт, различаващо се по същество от всяко друго изискване на същия акт“.

За постигане на съгласуваност на предварителните условия и за повишаване на устойчивостта на ОСП ЗИУ обхващат основните регламенти на Европейския съюз в следните три области на въздействие:

1. климат и околна среда, включително води, почви и биологично разнообразие на екосистемите;
2. обществено здраве и здраве на растенията;
3. хуманно отношение към животните.

Изпълнението на предварителните условия (ДЗЕС и ЗИУ) е необходимо условие за получаване на подпомагане и е уредено в Приложение № III към чл. 12 от Регламент (ЕС) 2021/2115. Изпълнението им допринася за постигане на заложените в СПРЗСР цели.

Земеделските стопани и бенефициерите по ОСП, които получават директни плащания по глава II (всички видове интервенции под формата на директни плащания) или годишни плащания съгласно чл. 70, 71 и 72 (интервенции в областта на развитие на селските райони) от Регламент (ЕС) 2021/2115, подлежат на административна санкция за всяко неспазване на ЗИУ и на стандартите за ДЗЕС, установени в СПРЗСР за периода 2023 – 2027 г. и в съответствие с целите по Приложение III на същия регламент.

Правилата за прилагане и контрол на предварителните условия са установени в Методиката за прилагане на предварителните условия за подпомагане по Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023 – 2027 г., която е утвърдена със Заповед № РД-09-952 от 5.09.2024 г. на министъра на земеделието и храните (ДВ, бр. 78 от 2024 г.) (Методиката) по реда на чл. 55, ал. 2 от ЗПЗП. Неизпълнението на ЗИУ и на стандартите за ДЗЕС се установява по степен, тежест, повторяемост и продължителност в съответствие с приложение № 1 „Правила относно предварителните условия“ от Методиката, а изчислението на пропорциите на намаления на плащанията при установено неизпълнение – санкции във връзка с раздел VII от Методиката, е съгласно приложение № 2 от нея „Матрица за определяне на нивото на нарушението“.

Това ръководство включва насоки и правила за прилагане на ЗИУ, отнасящи се до земеделската дейност и земеделското стопанство по приложение № 1 от Методиката.

Законоустановените изисквания за управление се прилагат кумулативно на национално равнище от земеделските производители, за развитие на селските райони и на ниво отделни стопанства при гарантиране на равно третиране на земеделските стопани.

За периода 2023 – 2027 г. земеделските стопани в Република България прилагат следните единадесет ЗИУ в трите области на въздействие съгласно правото на Европейския съюз и разпоредбите на националната нормативна уредба:

1. ЗИУ 1 – Действия в областта на политиката за водите (Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите)

2. ЗИУ 2 – Опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници (Директива на Съвета от 12 декември 1991 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници (91/676/ЕИО))

3. ЗИУ 3 – Опазване на дивите птици и техните местообитания (Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 г. относно опазването на дивите птици)

4. ЗИУ 4 – Опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна)

5. ЗИУ 5 – Законодателство за храните и фуражите (Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 г. за установяване на общите принципи и изисквания на

законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните)

6. ЗИУ 6 – Забрана за употребата на определени субстанции с хормонално или тиреостатично действие и на бета-агонисти в животновъдството (Директива 96/22/ЕО на Съвета от 29 април 1996 г. относно забрана на употребата на определени субстанции с хормонално или тиреостатично действие и на бета-агонисти в животновъдството и за отмяна на директиви 81/602/ЕИО, 88/146/ЕИО и 88/299/ЕИО)

7. ЗИУ 7 – Ограничения при използването на продукти за растителна защита (Регламент (ЕО) № 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. относно пускането на пазара на продукти за растителна защита и за отмяна на директиви 79/117/ЕИО и 91/414/ЕИО на Съвета)

8. ЗИУ 8 – Действия за постигане на устойчива употреба на пестициди (Директива 2009/128/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. за създаване на рамка за действие на Общността за постигане на устойчива употреба на пестициди)

9. ЗИУ 9 – Минимални изисквания за защита и хуманно отношение при отглеждане на телета (Директива 2008/119/ЕО на Съвета от 18 декември 2008 г. за определяне на минимални стандарти за защита на телетата)

10. ЗИУ 10 – Минимални изисквания за защита и хуманно отношение при отглеждане на свине (Директива 2008/120/ЕО на Съвета от 18 декември 2008 г. относно определяне на минималните стандарти за защита на свинете)

11. ЗИУ 11 – Минимални изисквания за защита и хуманно отношение при отглеждане на селскостопански животни (Директива 98/58/ЕО на Съвета от 20 юли 1998 г. относно защитата на животни, отглеждани за селскостопански цели).

Глава II. Прилагане на законоустановените изисквания

1. Законоустановено изискване за управление (ЗИУ) 1 допринася за опазването на вътрешнотериториалните повърхностни води, преходните води, крайбрежните води и подземните води от замърсяване с фосфати

1.1. Общите задължения на земеделските стопани са да спазват изискванията на Закона за водите (ЗВ) и да не допускат в своята дейност неизпълнение на чл. 118а, ал. 1 от него – задължението за опазване на подземните води от замърсяване, което включва следните задължения:

1.1.1. земеделските стопани следва да имат разрешение за водовземане по чл. 44, ал. 1 от ЗВ или договор с „Напоителни системи“ ЕАД;

1.1.2. земеделските стопани следва да имат разрешение по чл. 6, ал. 1, т. 3 от Закона за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ) и документ по чл. 35, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО) при оползотворяването на утайки в земеделието, ако това е приложимо в тяхната дейност;

1.1.3. земеделските стопани трябва да поддържат нивото на хранителните елементи в почвата в рамките на оптималното, като внасянето им с торовете трябва да балансира техния износ от растенията; на почви с по-ниска запасеност с фосфор внесените количества на тези елементи с торовете трябва да надвишават износа им от културите, за да може в течение на няколко години нивото им на запасеност в почвата да бъде повишено до оптималното равнище;

1.1.4. на почви с по-високо съдържание на фосфор е допустим отрицателен баланс на този елемент, т.е. на почви с по-високо естествено плодородие и интензивно торен предшественик нормите на торене следва да бъдат по-ниски от необходимите за културите количества;

1.1.5. нормите за торене с фосфор следва да се определят след извършване на агрохимичен анализ на почвата и анализ на органичния тор, като се използва софтуер за изчисляване на баланса на азота и фосфора съгласно „Практическо ръководство за същността на баланса на азота и фосфора на ниво ферма“ на Института по почвознание, агротехнологии и защита на растенията „Никола Пушкарров“;

чрез приложението <https://fastplatform.eu/> FaST от 2024 – 2025 г. или друго приложение за балансирано или прецизно торене.

1.2. Съгласно чл. 6, ал. 2 от Наредбата за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието, приета с ПМС № 201 от 2016 г. (ДВ, бр. 63 от 2016 г.), дори и в случаите на наличие на разрешение от Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ) по чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗОЗЗ не се допуска оползотворяване на утайки върху:

1.2.1. ливади, пасища или площи, засети с фуражни култури, когато се използват за паша или фуражите се прибират в срок, по-кратък от 45 дни след употребата на утайките;

1.2.2. почви, върху които се отглеждат плодове и зеленчуци, с изключение на овощни дървета и лозя;

1.2.3. почви, предназначени за отглеждане на овощни, зеленчукови и други култури, които са в директен контакт с почвата и се консумират в сурово състояние, за период 10 месеца преди и по време на събиране на реколтата;

1.2.4. по крайбрежни заливаеми ивици, речни русла и защитни диги;

1.2.5. в пояс I и пояс II на санитарно-охранителни зони на водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди;

1.2.6. земеделски земи в защитени територии, обявени по смисъла на Закона за защитените територии.

1.3. Оползотворяването на утайки в земеделието е допустимо само при наличие на разрешение по чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗОЗЗ и документ по чл. 35, ал. 1 ЗУО.

1.4. За издаването на разрешение по чл. 6, ал. 1, т. 3 ЗОЗЗ потребителите на утайки предоставят на БАБХ информация и резултати от анализи за почвата от местата, където ще се оползотворяват утайките, за почвените характеристики: почвен тип, обемна плътност, гранулометричен състав на почвата, обща порьозност на почвата.

1.5. Ежегодно до 31 март на текущата година потребителите на утайки подават декларация до директора на РИОСВ, на чиято територия е извършено оползотворяването на утайките, с копие до съответната областна дирекция на БАБХ, съдържаща информация от предходната година за:

1.5.1. името или наименованието на собственика или ползвателя на земеделските земи или терена, предназначен за рекултивация, където са оползотворени утайките;

1.5.2. местоположението на имота или имотите, където са оползотворени утайките;

1.5.3. площта, на която са оползотворени утайките;

1.5.4. количество и състав (най-малко по показателите, посочени в приложение № 4 към чл. 8, ал. 1 от Наредбата за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието) на оползотворените утайки.

1.6. Земеделските стопани следва да изискват и притежават копия от документите, удостоверяващи направените изпитвания по чл. 9, ал. 2 от Наредбата за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието съгласно чл. 15 от същата Наредба.

1.7. Оползотворяването на утайки чрез употребата им в земеделието се извършва по начин, който да гарантира опазване на човешкото здраве и околната среда, включително на почвите, на повърхностните и на подземните води, при спазване на изискванията на ЗВ и чл. 5 от Наредбата за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието.

1.8. В съответствие с чл. 118а, ал. 1 от ЗВ, с цел опазване на подземните води от замърсяване, при инвестиции за развитие на селските райони и земеделски дейности, се забраняват:

1.8.1. прякото отвеждане на замърсители в подземните води освен в случаите по чл. 118а, ал. 2 от ЗВ;

1.8.2. обезвреждането, включително депонирането на приоритетни вещества, които могат да доведат до пряко отвеждане на замърсители в подземните води;

1.8.3. други дейности върху повърхността и в подземния воден обект, които могат да доведат до пряко отвеждане на приоритетни вещества в подземните води;

1.8.4. използването на материали, съдържащи приоритетни вещества, при изграждане на конструкции, инженерно-строителни съоръжения и други, при които се осъществява или е възможен контакт с подземни води;

1.8.5. смесването на подземни води с различно качество чрез изградени водовземни съоръжения.

2. Законоустановено изискване за управление (ЗИУ) 2 – Ограничаване на замърсяването на водите в нитратно уязвимите зони, се прилага в съответствие с раздел I към Заповед № РД-09-806 от 25.07.2024 г. на министъра на земеделието и храните, РД-620 от 10.07.2024 г. на министъра на околната среда и водите

2.1. Общите задължения за недопускане на замърсяване на водни обекти с нитрати от земеделските стопани произтичат от нормативна уредба в областта на водите:

2.1.1. Законоустановено изискване за управление (ЗИУ) 2 включва задълженията на земеделските стопани в съответствие с Програмата от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски източници, утвърдена със Заповед № РД-09-806 от 25.07.2024 г. на министъра на земеделието и храните, РД-620 от 10.07.2024 г. на министъра на околната среда и водите (https://www.mzh.government.bg/media/filer_public/2024/08/21/programa_2024-2027.pdf) и се прилага за стопанствата и за земеделската дейност в рамките на нитратно уязвимите зони;

2.1.2. земеделските стопани са длъжни да не допускат замърсяване на повърхностните и подземните води в нитратно уязвимите зони, определени със Заповед № 660 от 28.08.2019 г. на министъра на околната среда и водите за определяне на водите, които са замърсени и застрашени от замърсяване с нитрати от земеделски източници, и уязвимите зони, в които водите се замърсяват с нитрати от земеделски източници,
<https://www.moew.government.bg/static/media/ups/tiny/filebase/Water/zakonodatelstvo/Zapovedi%20Nitrat/Заповед РД-660-28.08.2019 г..pdf>

2.2. При употребата на азотосъдържащи органични и минерални/неорганични торове, с цел опазване на водите от замърсяване с нитрати, се налагат следните ограничения и забрани в чувствителните периоди и райони:

2.2.1. минералните (неорганичните) торове да се съхраняват в специализирани складови помещения, изградени и оборудвани съгласно инструкциите за противопожарна безопасност;

2.2.2. в специализираното складово помещение насипните и опакованите торове да се съхраняват разделно, като на всеки вид тор да се поставя табелка с надпис;

2.2.3. да не се допуска плътно нареждане на фигурите с опаковани торове до стените на складовото помещение; отстоянието трябва да е най-малко 25 см; амониевата селитра се складира на фигури на височина не повече от 10 реда;

2.2.4. амониевата селитра да се съхранява само в опаковано състояние;

2.2.5. други насипни торове (калиеви, фосфорни) да се съхраняват на купчини под различна форма, но да не се допуска смесване;

2.2.6. при липса на специална складова база минералните торове да се съхраняват под навеси или складови помещения, пригодени за съхранение, които трябва да разполагат със:

2.2.6.1. водонепропускливи покриви и подове;

2.2.6.2. канавки за безопасно отвеждане на водата;

2.2.7. не се допуска съхранението на насипни минерални (неорганични) торове на открити площадки;

2.2.8. при съхранение на минералните/неорганичните торове да се вземат всички необходими мерки за предотвратяване на замърсяване на околната среда.

2.3. Забранява се внасянето на азотосъдържащи торове (органични и минерални/неорганични) при полски култури, трайни култури, овощни насаждения, ливади и постоянни пасища в следните периоди и райони:

2.3.1. от 1 ноември до 20 февруари за Южна България (общини и части от тях, определени като нитратно уязвими зони и попадащи в областите: Благоевград, Бургас, Пазарджик, Пловдив, Сливен, Стара Загора, Хасково, Ямбол);

2.3.2. от 1 ноември до 25 февруари за Северна България (общини и части от тях, определени като нитратно уязвими зони и попадащи в областите: Варна, Враца, Велико Търново, Видин, Габрово, Добрич, Ловеч, Монтана, Плевен, Разград, Русе, Силистра, Търговище и Шумен);

2.3.3. от 1 ноември до 5 февруари на площи с едногодишни култури, засети през есента (есенници);

2.3.4. от 1 ноември до 25 февруари на свободни площи, подготвени за засяване и засаждане на земеделски култури;

2.3.5. от 15 ноември до 25 февруари при създаване на нови овощни насаждения.

2.4. Азотосъдържащите (органични и минерални/неорганични) торове следва да се разпределят равномерно върху почвата със специализирана техника.

2.5. Забранява се внасянето на пресен оборски тор.

2.6. Твърдият оборски тор да се съхранява при обикновени условия най-малко 6 месеца преди внасянето му в почвата, а течният оборски тор да бъде внасян в почвата след 4-месечно съхранение.

2.7. След производството на биогаз вторичният продукт (органична маса) от оборския тор може да се внася в почвата, без срокове за съхранение, като се спазват периодите на забрана от т. 2.3.

2.8. Органичните торове да се заорават в почвата в деня на разпръскването върху почвената повърхност с подходяща почвообработваща техника.

2.9. За да се избегне рискът от излишък на нитрати в растенията и почвата, се предприема следното:

2.9.1. при всички култури, ливади и постоянни пасища количеството внесени азотни съединения от органичен и минерален тор през годината не трябва да надвишава 17 кг азот на декар;

2.9.2. препоръките за торене се изготвят на базата на баланс между необходимото количество азот за развитието на културите и азота, който може да бъде доставен на културите от почвата и чрез наторяване, като се вземе предвид:

2.9.2.1. количеството азот, съдържащо се в почвата преди засаждане/засяване;

2.9.2.2. количествата азот, постъпващи от минерализация на органичното вещество;

2.9.2.3. внесените в почвата азотни съединения от органични торове;

2.9.2.4. внесените в почвата азотни съединения от минерални торове.

2.10. Нормите за торене с азот се определят по следния начин:

2.10.1. след извършване на агрохимичен анализ на почвата и анализ на органичния тор, като се използва софтуер за изчисляване на азотния баланс (наличен на <https://www.naas.government.bg/biblioteka/p3978/instrument-za-balansirano-torene> или в Практическото ръководство за същността на баланса на азота и фосфора на ниво ферма, или от 2025 г. чрез приложението <https://fastplatform.eu/FaST>, или друго приложение за балансирано или прецизно торене);

2.10.2. при липса на достъп до софтуер се използват посочените в табл. 1 стойности на препоръчителна норма на торене с азотни торове за постигане на съответния референтен среден добив от дадена култура според необходимостта ѝ от хранителни вещества при отчитане на механичния състав на почвата.

Таблица 1. Норми на торене с азот на основни земеделски култури при статистически средни добиви, които могат да бъдат използвани (включително от оборски тор и привнасянето на азотни съединения от химически и други торове) в нитратно уязвимите зони:

№	Култури	Референт ни средни добиви за страната	Групи почви според механичния състав		
			Тежки почви	Средни почви	Леки почви**
			необходимо количество азот в кг/дка за референтните средни добиви	необходимо количество азот в кг/дка за референтните средни добиви	необходимо количество азот в кг/дка за референтните средни добиви
		1	2	3	4
1.	Пшеница	499	11,2	9,3	9,3
2.	Ечемик	473	10,8	9,0	9,0
3.	Овес	230	5,2	4,3	4,3
4.	Ръж	191	4,1	3,5	3,5
5.	Тритикале	294	7,3	6,1	6,1
6.	Ориз	571	10,7	8,9	8,9
7.	Царевица за зърно	782	8,4	7	7
8.	Царевица за силаж	2549	9,6	8	8
9.	Слънчоглед маслодаен	244	8,4	7	7
10.	Рапица маслодайна	257	12,0	10,0	10,0
11.	Домати	2416	9,3	7,8	7,8
12.	Пипер	1861	5,2	4,4	4,4
13.	Патладжан	2576	7,2	6,0	6,0
14.	Краставици и корнишони	1760	5,4	3,2	3,2
15.	Дини	2200	8	8	8
16.	Пъпеш	959	8	5	5
17.	Главесто зеле	2409	14,4	12	12
18.	Картофи	1918	7,4	6,2	6,2
19.	Лук	1175	5,0	4,1	4,1
20.	Орехи	82	9,6	8	8
21.	Ябълки*	1263	9,6	8	8
22.	Круши*	609	12,4	10,4	10,4
23.	Праскови*	849	12,4	10,4	10,4
24.	Кайсии и зарзали*	620	14,0	11,6	11,6

№	Култури	Референтни средни добиви за страната	Групи почви според механичния състав		
			Тежки почви	Средни почви	Леки почви**
			необходимо количество азот в кг/дка за референтните средни добиви	необходимо количество азот в кг/дка за референтните средни добиви	необходимо количество азот в кг/дка за референтните средни добиви
		1	2	3	4
25.	Сливи и джанки*	767	12	10	10
26.	Вишни*	405	9,6	8	8
27.	Черешки*	550	12	10	10
28.	Ягоди*	660	6	5	5
29.	Маслодайна роза*	338	9,6	8	8
30.	Лавандула*	378	12,7	10,6	10,6
31.	Кориандър	108	5,3	4,4	4,4
32.	Лозя винени*	621	7,2	6	6
33.	Лозя десертни*	616	9,7	8,1	8,1
34.	Тютюн Ориенталски*	164	5,1	4,3	4,3
35.	Тютюн Виржиния*	147	5,6	4,7	4,7
36.	Тютюн Бърлей*	242	9,8	8,2	8,2
37.	Постоянни ливади (сено)	213	9,6	8	8
38.	Бобови култури, в т. ч. люцерна	3 – 4 кг азот на декар стартова норма независимо от очаквания добив			

Забележки:

1. * Културите не са включени в софтуера, който се актуализира. Нормите са по справочници за торене.

2. ** При леките почви е задължително внасянето на количествата азот на 2 – 3 пъти, за да се избегне измиването му (табл. 2).

3. Нормите на торене с азот са определени с помощта на софтуера за определяне на баланса на азота и зависят от добивите (редове 1 – 19; 31; 37; 38).

4. Изискванията за нормите за торене, посочени в таблицата, са валидни заедно и поотделно за минерални и органични торове по видове култури, които не следва да надвишават максималната за страната норма от 17 кг/дка, когато е планиран по-висок от указания референтен среден добив за съответната култура.

Таблица 2. Най-често срещан механичен състав на различните почви по агроекологични групи

Кодове на агроекологичните групи почви	Видове почви	Леки	Средни	Тежки
1.	Карбонатен и типичен чернозем	X	X	
2.	Излужен чернозем		X	X
3.	Оподзолен чернозем и т.сива горска почва			X
4.	Сива горска почва		X	X
5.	Светлосива горска почва	X	X	
6.	Смолница			X
7.	Излужена канелена почва		X	X
8.	Оподзолена канелена почва	X	X	
9.	Кафява горска почва	X		
10.	Алувиални и делувиални почви	X	X	X
11.	Хумусно-карбонатна почва		X	

2.10.3. За определяне на количествата минерални и/или органични торове, които могат да се внесат при спазване на посочените в табл. 1 количества азот по култури, се отчита коефициентът на ефективност (табл. 3) за усвояване на азота, който е различен за минералните и за органичните торове.

Таблица 3. Коефициент на ефективност за азот в органични и минерални торове в %

Органични торове								Минерал ен тор
говеда		прасета		кокошки носачки		бройлер и твърд	овце твърд	
суспенз ия	твърд	суспенз ия	твърд	суспенз ия	твърд			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
20 – 35	20	40 – 45	20	40 – 50	40 – 50	40 – 50	25	100

Забележка: Данните са получени по експериментален път.

2.11. Земеделският стопанин трябва да разполага с необходимата площ за разпръскване на отделения органичен тор през периода на отглеждане в оборите (6 м) и/или да удостовери, че излишъкът се предава на друг ползвател (земеделски стопанин, инсталация за биогаз и т.н.), и/или капацитетът на съоръжението за съхранение позволява съхраняването му за по-дълъг период.

2.12. При внасяне на оборски тор върху ливади и пасища (места, където пашуват животните) изчислените количества за внасяне на оборски тор (съдържание на азот) се намаляват с количествата отделен оборски тор (съдържание на азот) за периода на пашуване.

2.13. В таблица 4 е представено съдържанието на азот в оборския тор от различните видове животни.

Таблица 4. Съдържание на азот в оборския тор по видове животни

Вид селскостопански животни	Общ азот	
	%	кг/тон
1	2	3
Млечни крави/говеда/биволи	0,57	5,7

Млади говеда	0,60	6
Телета	0,73	7,3
Свине за разплод	0,64	6,4
Свине за угодяване	0,70	7
Кокошки носачки	1,08	10,8
Бройлери	0,90	9
Патици/гъски	1,09	10,9
Овце	0,83	8,3
Кози	0,70	7
Коне	0,58	5,8
Магарета	0,58	5,8
Зайци и други животни с ценна кожа	1,40	14

2.14. Примерите за определяне на количеството оборски тор на декар са според вида животни и съдържание на азот в него:

2.14.1. При отглеждане на говеда или биволи

Съдържанието на азот (N) в оборски тор от говеда или биволи е 5,7 кг/т, следователно при максимално допустима годишна норма N от 17 кг/дка нормата се изчислява, както следва:

$X = (A \times B) : C$, където:

X е търсеното количество оборски тор за 1 дка;

A – максимално допустима годишна норма N кг на дка;

B – 1000 кг;

C – съдържание на N в 1000 кг оборски тор от крави или биволи (табл. 5, колона 4).

Пример без разреждане на оборския тор:

$(17 \times 1000) : 5,7 = 2982$ кг/дка или 2,982 т/дка.

По тази формула се изчислява количеството оборски тор в зависимост от съдържанието на азот в него, без да се отчита, че азотът се намира в органична форма и се минерализира постепенно.

В зависимост от коефициента на ефективност изчислението на годишната норма от 17 кг азот/дка става по следния начин: При внасянето на оборски тор от говеда или биволи (2,982 т/дка) с коефициент на ефективност 35 % (колона 1 на табл. 3) достъпното за усвояване количество азот е 5,9 кг (17 кг азот/дка $\times$ 35 %). При торене на царевица за силаж и минимална торова норма от 9,6 кг азот на дка (за царевица за силаж съгласно колона 1 от табл. 1 – за тежки почви) нормата на внесен азот на дка съгласно колона 1, табл. 1 за тежки почви се получава, че земеделският стопанин може да внесе допълнително 3,7 кг активно вещество минерален азотосъдържащ тор на декар (9,6 кг азот на дка – 5,9 кг азот на дка).

C разреждане с вода 1:1 на оборския тор съгласно таблица 5 изчислените количества са:

$(17 \times 1000) : 2,9 = 5862$ кг/дка или 5,862 т/дка.

Забележка: Нормата при разреждане е годишна (изключват се забранителните периоди) и трябва да се внася периодично.

2.14.2. При отглеждане на кокошки носачки

Съдържанието на азот (N) в оборски тор от кокошки носачки е 10,8 кг/т, следователно при максимално допустима годишна норма N от 17 кг/дка нормата се изчислява, както следва:

$X = (A \times B) : C$, където:

Х е търсеното количество оборски тор за 1 дка;

А – максимално допустима годишна норма N кг на дка;

В – 1000 кг;

С – съдържание на N в 1000 кг оборски тор от кокошки носачки (табл. 5, колона 4).

Пример без разреждане на оборския тор:

$(17 \times 1000) : 10,8 = 1574 \text{ кг/дка}$ или $1,574 \text{ т/дка}$.

2.14.3. По същия начин се изчислява нормата за внасяне на оборски тор и при другите видове животни.

По същия начин се разсъждава и при препоръките за торене с течен оборски тор.

Пример с разреждане с вода 1:0,5 на оборския тор:

$(17 \times 1000) : 7,2 = 2361,1 \text{ кг/дка}$ или $2,361 \text{ т/дка}$.

Забележка: Нормата при разреждане е годишна (изключват се забранителните периоди) и трябва да се внася периодично.

Таблица 5. Съдържание на азот в оборския тор според степен на разреждане с вода (за видовете и категориите животни, при които технологията на отглеждане изисква разреждане с вода с цел почистване)

Вид селскостопански животни	Съдържание на сухо вещество	Общ азот	
	%	%	кг/тон
1	2	3	4
Млечни крави/говеда/биволи			
Неразреден тор	12	0,57	5,7
Разреждане с вода 1:0,5	8	0,38	3,8
Разреждане с вода 1:1	6	0,29	2,9
Млади говеда			
Неразреден тор	12	0,60	6
Разреждане с вода 1:0,5	8	0,40	4
Разреждане с вода 1:1	6	0,30	3
Телета			
Неразреден тор	14	0,73	7,3
Разреждане с вода 1:0,5	9	0,49	4,9
Разреждане с вода 1:1	7	0,36	3,6
Свине за разплод			
Неразреден тор	11	0,64	6,4
Разреждане с вода 1:1	6	0,32	3,2
Разреждане с вода 1:2	4	0,21	2,1
Свине за уговяване			
Неразреден тор	12	0,70	7

Вид селскостопански животни	Съдържание на сухо вещество	Общ азот	
	%	%	кг/тон
1	2	3	4
Разреждане с вода 1:1	6	0,35	3,5
Разреждане с вода 1:2	4	0,23	2,3
Кокошки носачки			
Неразреден тор	21	1,08	10,8
Разреждане с вода 1:0,5	14	0,72	7,2
Разреждане с вода 1:1	10	0,54	5,4

Забележка: В таблицата не са включени останалите видове животни (посочени в табл. 4) поради технологията на почистване на помещенията – по сух начин, без използване на вода. Съдържанието на азот е ориентировъчно, тъй като варира според типа хранене и продуктивността (посочено в табл. 6).

2.15. За да бъде в състояние да спазва *ограничението от 17 килограма азот на декар (дка) за година*, земеделският стопанин трябва да отчете и продуктивността на животните, съдържанието на протеин в дажбите, както и газообразните азотни загуби по време на отглеждането им и съхранение на оборския тор. Същите са посочени в таблица 6, като фермерите могат да преизчислят количеството на оборския тор на дка, както е посочено в горните примери.

Таблица 6. Отделяне на азот (N) според вида на животните, продуктивността и съдържание на азот в дажбата

Вид	Единица продукция	Продуктивност/технология на отглеждане	Отделен азот годишно в кг при отчетени газообразни загуби N	Отделен азот в кг за единица продукция
Млечни крави	1 000 кг мляко	По-малко от 3 700 кг мляко годишно	57,5	13 – 20
	1 000 кг мляко	3 700 – 4 500 кг мляко годишно при ниско количество концентриран фураж	77,5	17 – 25
	1 000 кг мляко	4 500 – 5 500 кг мляко годишно при повече от 500 кг концентриран фураж	87,5	15 – 20
	1 000 кг мляко	Над 5 500 кг мляко годишно	110	11 – 14
Говеда	100 кг прираст	Екстензивно на паша	45	10 – 20

Вид	Единица продукция	Продуктивност/технология на отглеждане	Отделен азот годишно в кг при отчетени газообразни загуби N	Отделен азот в кг за единица продукция
	100 кг прираст	Интензивно – оборно	40	7 – 10
Телета	на теле	Дажба със средно съдържание на азот във фуража	34	-
Свине за разплод	на прасенце	Вкл. прасенца до 25 кг	35	1,4 – 2
Свине за угодяване	100 кг прираст	25 – 100 кг; без фазово хранене	16	6 – 8
	100 кг прираст	С фазово хранене	13,5	5 – 7
	100 кг прираст	Фазово хранене с чисти аминокиселини	12	4 – 6
Кокошки носачки	100 яйца	Яйценосно направление	0,70	2 – 3,5
Бройлери	100 кг прираст	Бройлерно направление	0,42	2 – 4
Овце	на овца	Дажба с ниско до високо съдържание на азот във фуража	19,5	-
Кози	на коза	Дажба с ниско до високо съдържание на азот във фуража	17	-
Коне	на кон	При паша, според кг жива маса	62,5	-
Зайци	на зайкиня	Дажба със средно съдържание на азот във фуража	5,5	-

Забележка: Данните в таблицата дават възможност на земеделските стопани да отчетат и коригират отделения през годината азот чрез промяна в състава на дажбите и включването на фуражи с по-ниско съдържание на протеини.

2.15.1. При внасяне на повече от 12 кг активно вещество азот от минерален тор на декар торовата норма да се разделя на две – до 1/3 от нормата да се внася прежитбено или преди засаждането, а разликата от нормата да се оставя за подхранване.

2.15.2. На почви с лек механичен състав (песъчливи почви) азотната норма да се разделя на две или три части, за да се избегне просмукването на нитрати в по-долните почвени слоеве и попадането им в плитките подземни води.

2.15.3. Да не се тори с азотосъдържащи торове на замръзнала почва, както и на почва, изцяло или отчасти покрита със снежна покривка. Да не се внасят азотосъдържащи торове по време на валежи и след това, докато почвата е преовлажнена.

2.15.4. Да не се внасят азотосъдържащи торове на естествено преовлажнени почви и на наводнени почви (с изключение на оризища).

2.15.5. При авиационно разпръскване на минералните торове да се поставят наземни ориентири и да се отчита силата на вятъра – най-добре е разпръскването да се извършва при тихо време.

2.15.6. При равнинни терени да не се използват азотосъдържащи торове край повърхностни водни обекти (реки, вкл. р. Дунав, потоци, канали, езера, язовири, Черно море и др.) на разстояние, по-малко от 5 м.

2.15.7. При равнинни терени, когато се извършва внасяне на течен оборски тор или се извършва поливка с разтворен във вода оборски тор на зеленчукови и други култури, разстоянието до повърхностни водни обекти (реки, вкл. р. Дунав, потоци, канали, езера, язовири, Черно море и др.) да бъде не по-малко от 5 м. В случаите на използване на течната фракция на оборския тор на равнинни терени отстоянието до водните обекти да не е по-малко от 10 м.

2.15.8. Да не се допуска замърсяване на околната среда при товарене, транспорт и употреба на органични торове. Течният оборски тор да се транспортира в затворени цистерни. Твърдият оборски тор да се транспортира и товари по начин, който изключва замърсяване на околната среда. За целта да се използва специализирана техника за товарене, транспорт и внасяне на оборски тор.

2.15.9. Резервоарите, цистерните и тръбопроводите за течен тор да се поддържат изправни с оглед предотвратяване на течове.

2.16. За да не се допуска замърсяване с нитрати на водни обекти в близост до земеделски земи, се въвеждат допълнителни задължителни мерки при употребата на азотосъдържащи торове (органични и минерални/неорганични) на терени с наклон, както следва:

2.16.1. Обработката на почвата се извършва контурно (по хоризонталите) или напречно на склона. За целта може да се използва специализирана техника за внасяне на оборски тор на наклонени терени.

2.16.2. При създаване на трайни насаждения редовете се ориентират в посока на хоризонталите на склона и междуредията се затревяват.

2.16.3. За предотвратяване изнасянето на хранителни вещества по склона торовата норма се разделя на две – до 1/3 от нормата да се внася предсеитбено или преди засаждането, а останалото количество да се оставя за подхранване по време на вегетацията на културите.

2.16.4. Не се извършва торене с твърди и течни азотосъдържащи торове, в т.ч. с течен оборски тор и поливка с разтворен във вода оборски тор, на разстояние, по-малко от 10 м от повърхностни водни обекти (реки, вкл. р. Дунав, потоци, канали, езера, язовири, Черно море и др.).

2.16.5. На терени с *наклон от 3° до 6°* задължително се прилагат някои от следните мерки:

2.16.5.1. защитни мерки в обработваемите земи:

2.16.5.1.1. противоерозионни сеитбообращения, извършване на основни (и модифицирани) почвени обработки напречно на склона, прорязване с ходообразуване, изграждане на съоръжения за отвеждане или задържане на повърхностните води, мулчиране;

2.16.5.1.2. поясно земеделие (контурно или напречно на терена), мозаечен тип земеделие, тревни буферни пояси, терасиране;

2.16.5.2. мерки при трайните насаждения са ориентирани на редовете напречно на склона, противоерозионни почвообработки (както при обработваемите земи), затревяване в междуредията, мулчиране, тревни буферни ивици в отделни междуредия, оттокоотвеждащи съоръжения, терасиране;

2.16.5.3. мерки в пасищните земи са оттокоотвеждащи бразди, оттокозадържащи валове, дълбоко прорязване;

2.16.6. Не се извършва торене на площи с *наклон, по-голям от 6°*, ако разстоянието до повърхностни водни обекти (реки, вкл. р. Дунав, потоци, канали, езера, язовири, Черно море и др.) е по-малко от 50 м.

2.16.7. На терени с *наклон от 6° до 12°* задължително се прилагат някои от следните мерки:

2.16.7.1. защитни мерки в обработваемите земи:

А. противоерозионни сеитбообращения, където е приложимо, почвени обработки, напречно на склона, прорязване с ходообразуване, изграждане на съоръжения за отвеждане или задържане на повърхностните води, внасяне на подобряващи почвата вещества вътрепочвено;

Б. поясно земеделие (контурно или напречно на терена), тревни буферни пояси, терасиране, внасяне на подобряващи почвата вещества вътрепочвено;

2.16.7.2. мерки при трайните насаждения са терасиране напречно на склона, затревяване в междуредията, мулчиране, оттокоотвеждащи съоръжения, внасяне на подобряващи почвата вещества вътрепочвено;

2.16.7.3. мерки в пасищни земи са оттокоотвеждащи бразди, оттокозадържащи валове, допуска се внасяне на подобряващи почвата вещества вътрепочвено.

2.16.8. При терени с *наклон, по-голям от 12°*, се забранява внасянето на подобряващи почвата вещества.

2.17. Мерките за съхранение на органични и минерални/неорганични азотосъдържащи торове са:

2.17.1. съхранение на оборски тор и силаж:

2.17.1.1. съхранение на оборски тор, където в зависимост от вида и броя на животните в стопанствата се изграждат следните видове съоръжения за съхранение на произведения оборски тор:

А. торова площадка с непропусклива основа и непозволяваща изтичане на течната фракция при наличие на:

а) 1 или 2 условни животински единици;

б) от 3 до 5 условни животински единици, когато стопанинът ползва земя, върху която да оползотвори оборския тор, при спазване на изискванията за влагане на не повече от 17 кг азот на декар годишно;

в) сключен договор с преработвателно предприятие за ежедневно извозване на оборския тор (твърд и течен);

Б. отделни съоръжения за съхранение на различните видове оборски тор (твърд и течен) при наличие на повече от 5 условни животински единици и прилагане на технологии, свързани с отделяне на течния оборски тор, когато стопанинът ползва земя, върху която да оползотвори оборския тор, при спазване на изискванията за влагане на не повече от 17 кг азот на декар годишно;

В. отделни съоръжения за съхранение на оборския тор (фракции на твърд и течен) при наличие на повече от 5 условни животински единици и прилагане на технологии, свързани с разделяне на течния оборски тор, и когато земеделският стопанин не ползва земя, сключва договор с друго лице за оползотворяване на оборския тор;

Г. изградени съоръжения без прилагане на технологии за разделяне на оборския тор на фракции в стопанства, отглеждащи повече от 5 условни животински единици;

2.17.1.2. при изграждане на съоръженията за съхранение на оборски тор и определяне на техния обем се вземат предвид данните в таблица 7 в съответствие с броя на отглежданите животни, вида им, технологията на отглеждане, продължителността на периода на съхраняване (в зависимост от начина на отглеждане на животните – пасищно или оборно) и количеството на използвания постелъчен материал;

2.17.2. съоръжението за съхранение на твърд и течен оборски тор се изгражда с водонепропускливо дъно и стени по начин, който да не позволява проникване в почвата или замърсяване на водоизточниците;

2.17.3. съоръженията се проверяват редовно за нередности и при необходимост се предприемат незабавни действия за отстраняването им;

2.17.4. капацитетът на съоръженията, определен съгласно таблица 7, трябва да бъде достатъчен за съхранение на оборския тор, както следва:

2.17.4.1. на твърдия оборски тор най-малко:

А. 4 месеца при пасищно отглеждане на животни;

Б. 6 месеца при оборно отглеждане на животни;

2.17.4.2. на течния оборски тор – 6 месеца, включващ периода на забрана за ползване на азотосъдържащи торове;

2.17.5. при производство на биогаз за капацитета на съоръжението за съхранение на пресен и преработен оборския тор е необходимо да се осигурят обеми за съхранение за периода на забрана по т. 2.3 съобразно капацитета на съоръжението за производство на биогаз.

Таблица 7. Определяне на капацитета на съоръженията за съхранение на оборски тор

Вид селскостопански животни	Общо количество оборски тор		Количество на течен и твърд оборски тор			
	дневно количество за едно животно	необходим капацитет за съхранение за 6 мес.	дневно количество от твърд оборски тор за едно животно с постеля	необходим капацитет за съхранение за 6 мес.	дневно количество от течен оборски тор за едно животно	необходим капацитет за съхранение за 6 мес.
	м ³	м ³	м ³	м ³	м ³	м ³
Млечни крави	0,040	7,20	0,047	8,46	0,080	14,4
Говеда/биволи	0,040	7,20	0,040	7,20	0,040	7,20
Млади говеда	0,036	6,48	0,043	7,74	0,072	12,96
Телета	0,024	4,32	0,030	5,40	0,048	8,64
Свине за разплод	0,007	1,26	0,0085	1,53	0,028	5,04
Свине за уговяване	0,008	1,44	0,0080	1,44	0,028	5,04
Овца*	0,004	0,72	0,0045	0,81	0,006	1,08
Шиле	0,002	0,36	0,0026	0,47	0,002	0,36
Коза*	0,003	0,54	0,0035	0,63	0,004	0,72
Кокошка носачка	0,00012	0,022	0,00015	0,027	0,00024	0,043
Бройлери	0,00016	0,029	0,00012	0,022	0,00012	0,022
Патици	0,00018	0,032	0,00013	0,0023	0,00024	0,043
Кон	0,025	4,5	0,030	5,4	0,040	7,2
Магаре	0,012	2,16	0,024	4,32	0,035	6,3
Зайци и други животни с ценна кожа	0,00012	0,022	0,00012	0,022	0,00014	0,025

Забележка: * 4-месечно съхранение при пасищно отглеждане на животни.

2.17.6. Забранява се:

2.17.6.1. съхранението на оборски тор на полето директно върху почвената повърхност;

2.17.6.2. изграждането на нови съоръжения за съхранение на твърд или течен оборски тор в близост до повърхностни водни обекти (реки, вкл. р. Дунав, потоци, канали, езера, язовири, Черно море и др.) на разстояние, по-малко от 20 м. Съхранението на торове върху терени с наклон, по-голям от 6°, на разстояние, по-малко от 20 м, до водни обекти;

2.17.7. при съхранение, товарене и транспорт на оборския тор да се вземат всички необходими мерки за недопускане на замърсяване на околната среда;

2.17.8. съхранението на силаж и отпадъчни води от силаж става при следните условия:

2.17.8.1. отпадъчните води от силажите да се събират и съхраняват в резервоар или цистерна с водонепропускливи дъна и стени, които да са изградени по непозволяващ просмукване в почвата начин или замърсяване на естествените водоизточници;

2.17.8.2. изисква се наличие на водонепропускливи канали, които да позволяват отвеждането на силажните отпадъчни води;

2.17.8.3. силажът, получен от полуизсъхнала трева и балиран в найлонови опаковки, да се съхранява най-малко на 20 м от повърхностни водни обекти (реки, вкл. р. Дунав, потоци, канали, езера, язовири, Черно море и др.);

2.17.8.4. при съхранение на тревни фуражи без найлонови опаковки негодният или неизползваният силаж да се изгребва заедно със засегнатия почвен слой от 5 см и да се транспортира до подходящо място за компостиране/съхраняване като органичен тор.

2.18. Изисквания за съхранение на минерални/неорганични торове:

2.18.1. минералните (неорганичните) торове да се съхраняват в специализирани складови помещения, изградени и оборудвани съгласно инструкциите за противопожарна безопасност;

2.18.2. в специализираното складово помещение насипните и опакованите торове да се съхраняват отделно; на всеки вид тор да се поставя табелка с надпис;

2.18.3. да не се допуска плътно нареждане на фигурите с опаковани торове до стените на складовото помещение; отстоянието трябва да е най-малко 25 см; амониевата селитра се складира на фигури на височина не повече от 10 реда;

2.18.4. амониевата селитра да се съхранява само в опаковано състояние;

2.18.5. други насипни торове (калиеви, фосфорни) да се съхраняват на купчини под различна форма, но да не се допуска смесване;

2.18.6. при липса на специална складова база минералните торове да се съхраняват под навеси или складови помещения, пригодени за съхранение, които трябва да разполагат със:

А. водонепропускливи покриви и подове;

Б. канавки за безопасно отвеждане на водата;

2.18.7. не се допуска съхранението на насипни минерални (неорганични) торове на открити площадки;

2.18.8. при съхранение на минералните/неорганичните торове да се вземат всички необходими мерки за предотвратяване на замърсяване на околната среда.

3. Законоустановено изискване за управление (ЗИУ) 3 – Опазване на дивите птици, се прилага при следните условия:

Когато земеделското стопанство попада в границите на защитена зона за опазване на дивите птици съгласно Закона за биологичното разнообразие (ЗБР), земеделският стопанин спазва забраните и ограниченията, включени в заповедта за обявяване и плана за управлението ѝ, в случаите, когато има приет такъв.

4. Законоустановено изискване за управление (ЗИУ) 4 – Опазване на местообитанията, се прилага при следните условия:

Когато земеделското стопанство попада в границите на защитена зона за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна съгласно ЗБР, земеделският стопанин спазва забраните и

ограниченията, включени в заповедта за обявяване и плана за управлението ѝ, в случаите, когато има приет такъв.

5. Законоустановено изискване за управление (ЗИУ) 5 – Законодателство за храните и фуражите, е по изискванията на Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 г. за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните (ОВ, L 31, 1 февруари 2002 г.), съответно:

5.1. Забранено е пускането на пазара от земеделски стопани на храни, които не са безопасни.

5.1.1. Храните не са безопасни, ако са:

5.1.1.1. вредни за здравето;

5.1.1.2. негодни за консумация от човека.

5.1.2. Земеделските стопани не трябва да пускат на пазара фуражи, които не са безопасни за животинска употреба.

5.1.3. Земеделските стопани не трябва да хранят животните, които са предназначени за производство на храни, с фуражи, които не са безопасни за употреба.

5.1.4. Фуражите не отговарят на критериите за безопасност за пускане на пазара и за употребата, за която са предназначени, ако:

5.1.4.1. са с неизвестен произход и/или имат неблагоприятен ефект за здравето на човека или животните;

5.1.4.2. правят храните, получени от животните, които се отглеждат за производство на храни, опасни за консумация от човека.

5.1.5. Земеделските стопани носят отговорност за храните, които произвеждат и предлагат на пазара, и за фуражите, които използват в стопанството, да отговарят на изискванията на нормативната уредба в областта на храните и фуражите, отнасящи се за дейността, която извършват в стопанството, и да проверяват дали тези изисквания са изпълнени.

5.1.6. Земеделските стопани трябва да осигуряват проследимост на всички продукти, влизащи и напускащи стопанството.

5.1.7. Земеделските стопани трябва да изтеглят от пазара храни и фуражи, които не съответстват на изискванията за безопасност, и да уведомят за това съответната областна дирекция по безопасност на храните към БАБХ по местонахождение на стопанството.

5.1.8. Земеделските стопани трябва да си сътрудничат с компетентните органи за бързо разпространение на информация при риск от храни и фуражи и в предприемането на действия за избягване или намаляване на рисковете от храни и фуражи.

5.2. Задължения на земеделските стопани по Регламент (ЕО) № 852/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. относно хигиената на храните (ОВ, L 39, 30 април 2004 г.):

5.2.1. земеделските стопани трябва да:

5.2.1.1. предприемат специфични мерки за адекватно складиране/третиране на отпадъци и опасни субстанции;

5.2.1.2. предприемат специфични мерки за коректна употреба на лекарствени средства и фуражни добавки;

5.2.1.3. предотвратяват внасяне и разпространение на болести;

5.2.1.4. предприемат коригиращи действия, когато са информирани за проблеми, идентифицирани при официален контрол;

5.2.1.5. водят документация.

5.3. Задължения на земеделските стопани по Регламент (ЕО) № 853/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. относно определяне на специфични хигиенни правила за храните от животински произход (ОВ, L 39, 30 април 2004 г.):

5.3.1. производителите на сурово мляко (всякакъв вид) или боравещите със сурово мляко имат следните допълнителни задължения:

5.3.1.1. здравни изисквания за сурово мляко и производство на коластра:

5.3.1.1.1. суровото мляко и коластрата трябва да са добити от животни:

А. които са в добро общо здравословно състояние, не показват признак на заболяване, което може да има за резултат замърсяване на млякото и коластрата, и по-специално, които не страдат от инфекция на половата система, съпроводена с отделяне на секрет, ентерит, съпроводен с диария и треска, или зачервяване на вимето;

Б. които нямат рана по вимето, която може да засегне млякото и коластрата;

В. към които не са прилагани неразрешени субстанции или продукти и не са били подлагани на незаконно лечение;

Г. по отношение на които, в случаите когато са назначени разрешени продукти или вещества, са наблюдавани карантинни периоди, предписани за тези продукти или вещества;

5.3.1.1.2. суровото мляко и коластрата трябва да произлизат от животни, принадлежащи към стадо/стопанство, което е свободно или официално свободно от бруцелоза и туберкулоза;

5.3.1.1.3. сурово мляко от животни, които не отговарят на изискванията, може да бъде използвано само с предварително разрешение на компетентния орган.

5.3.2. Изисквания към помещенията и оборудването за сурово мляко и коластра:

5.3.2.1. съоръженията за доене и помещенията, където се съхраняват мляко и коластра, обработват и охлаждат, трябва да бъдат разположени и конструирани така, че да се ограничи рискът от замърсяване на млякото и коластрата;

5.3.2.2. помещенията за съхраняване на млякото и коластрата трябва да са защитени срещу вредители, да са отделени по подходящ начин от помещенията, в които са настанени животните, и където е необходимо, да отговарят на изискванията, определени в част 5.3.1.1.2, да притежават и подходящи хладилни съоръжения;

5.3.2.3. повърхности на оборудване, които са предназначени да влязат в контакт с мляко и коластра (съдове, прибори, контейнери, резервоари и т.н., предназначени за доене, събиране или транспортиране), трябва да могат лесно да бъдат почиствани и където е необходимо, дезинфекцирани и поддържани в добро състояние; това налага използването на гладки, лесни за измиване и нетоксични материали;

5.3.2.4. след употреба такива повърхности трябва да бъдат почиствани и където е необходимо, дезинфекцирани и поддържани в добро състояние; това налага използването на гладки, лесни за измиване и нетоксични материали; след употреба такива повърхности трябва да бъдат почиствани и където е необходимо, дезинфекцирани;

5.3.2.5. след всяко пътуване или след всяка поредица от пътувания, когато периодът от време между разтоварването и следващото натоварване е много, но във всички случаи най-малко един път дневно, контейнерите и резервоарите, използвани за транспортиране на мляко и коластра, трябва да бъдат почиствани и дезинфекцирани по подходящ начин, преди да бъдат отново използвани.

5.3.3. Хигиена по време на доене, събиране и транспортиране:

5.3.3.1. доенето трябва да се извършва по хигиеничен начин, като се осигурява по-специално:

5.3.3.1.1. преди започване на доенето млечните папили, вимето и местата около тях да са почистени;

5.3.3.1.2. да се идентифицират животните, подложени на медицинско лечение, които могат да пренесат остатъчни вещества в млякото и коластрата, а млякото и коластрата, добити от такива животни, не трябва да се използват за консумация от човека преди края на предписания карантинен период;

5.3.3.2. веднага след доене млякото и коластрата трябва да се съхраняват в чисто помещение, предназначено за тази цел, и оборудвано по начин, който предотвратява замърсяване:

5.3.3.2.1. млякото трябва да бъде охладено незабавно до температура не по-висока от 8 °C в случай на ежедневно събиране или до температура не по-висока от 6 °C, ако събирането не е ежедневно;

5.3.3.2.2. коластрата трябва да се съхранява отделно и незабавно охладена до температура не по-висока от 8 °C в случай на ежедневно събиране или охладена до температура не по-висока от 6 °C или замразена, ако събирането не е ежедневно;

5.3.3.2.3. не е нужно търговските оператори с храни да са в съответствие с изискванията за температура, ако:

5.3.3.2.3.1. млякото е преработено в рамките на два часа от момента на издояване, или

5.3.3.2.3.2. е необходима по-висока температура по технологични причини, свързани с производството на определени млечни продукти, и компетентният орган е разрешил това.

5.3.4. Производителите на яйца имат допълнителни задължения в помещенията на производителя и до продажбата на потребителя яйцата да бъдат съхранявани чисти, да нямат неприсъщ за тях мирис, да бъдат ефективно защитени срещу удар и да не попадат под пряка слънчева светлина.

5.4. Задължения на земеделските стопани по Регламент (ЕО) № 1831/2003 на Европейския парламент и на Съвета от 12 януари 2003 г. за определяне на изискванията за хигиена на фуражите (Специално българско издание: глава 3, том 62):

5.4.1. Операторите в сектора на фуражите, които извършват първично производство на фуражи и при боравене с фуражи, трябва да предприемат следните специфични мерки:

5.4.1.1. да съхраняват и обработват отпадъците и опасните вещества отделно и по сигурен начин, за да избегнат опасни замърсявания;

5.4.1.2. да отчитат резултатите от всички анализи на взети проби от първични продукти или други проби, имащи отношение към безопасността на фуражите.

5.4.2. Първичното производство на фуражи включва продукти, които са подложени само на проста физическа обработка, като почистване, опаковане, складиране, естествено сушене или силажиране.

5.4.3. Операторите в сектора на фуражите са задължени да поддържат архиви за:

5.4.3.1. всяко използване на продукти за растителна защита (ПРЗ) и биоциди;

5.4.3.2. използване на генетично модифицирани семена;

5.4.3.3. източника и количеството на всеки доставен фураж и предназначението и количеството на всеки изхранен фураж.

5.5. При хранене на животни, отглеждани за производство на храни, земеделските стопани трябва да се съобразяват със следните разпоредби:

5.5.1. складиране:

5.5.1.1. фуражите се складираат отделно от химикали и други продукти, забранени за хранене на животни; складовите участъци и контейнери се почистват редовно, за да се избегне кръстосано замърсяване;

5.5.1.2. семената се складираат по подходящ начин, така че да не бъдат достъпни за животните;

5.5.1.3. медикаментозните фуражи и конвенционалните фуражи, предназначени за различни категории или видове животни, се складираат по такъв начин, че да се намали рискът да се подава фураж към животни, за които не е предназначен;

5.5.2. разпространение:

5.5.2.1. системата за разпространение на фуражите във фермата гарантира правилният фураж да се изпраща на правилното местоназначение; през време на разпространението и храненето фуражите се обработват по начин, който гарантира да не се получи замърсяване от замърсени складови участъци и оборудване;

5.5.2.2. конвенционалните фуражи се третират отделно от медикаментозните фуражи, за да се предотврати замърсяване;

5.5.2.3. превозните средства за транспортиране на фуражите във фермата и оборудването за подаване на фураж се почистват периодично, особено когато се използват за доставка и разпространение на медикаментозни фуражи;

5.5.2.4. операторите в сектора на фуражите и фермерите трябва да получават и използват фуражи само от предприятия, които са регистрирани и/или одобрени от компетентните органи.

5.6. Задължения на земеделските стопани по Регламент (ЕО) № 470/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 6 май 2009 г. относно установяване на процедури на Общността за определяне на допустимите стойности на остатъчни количества от фармакологично активни субстанции в храни от животински произход, за отмяна на Регламент (ЕИО) № 2377/90 на Съвета и за изменение на Директива 2001/82/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и на Регламент (ЕО) № 726/2004 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ, L 152, 16 юни 2009 г.) са да спазват максимално допустимите граници на остатъчни вещества от ветеринарномедицински продукти в храните от животински произход при осигуряване на:

5.6.1. коректна употреба на ветеринарните лекарствени продукти;

5.6.2. неизползване на неоторизирани или незаконни субстанции;

5.6.3. недопускане на злоупотреба с оторизирани субстанции.

5.7. Задължения на земеделските стопани по Регламент (ЕО) № 396/2005 на Европейския парламент и на Съвета от 23 февруари 2005 г. относно максимално допустимите граници на остатъчни вещества от пестициди във и върху храни или фуражи от растителен или животински произход и за изменение на Директива 91/414/ЕИО на Съвета (ОВ, L 70, 16 март 2005 г.) са да спазват максимално допустимите граници на остатъчни вещества от пестициди във и върху храни или фуражи, земеделските стопани са задължени правилно да ползват разрешени ПРЗ в съответствие със:

5.7.1. условията, посочени при етикетирание;

5.7.2. принципите на добрите практики в областта на растителната защита.

6. Законоустановено изискване за управление (ЗИУ) 6 – Ограничения при употребата на определени субстанции с хормонално или тиреостатично действие и на бета-агонисти в животновъдството, въвежда следните изисквания:

6.1. Земеделските стопани по никакъв начин не трябва да прилагат или дават на продуктивни животни или аквакултури следните забранени вещества:

6.1.1. забранени или неразрешени фармакологично активни субстанции при животни, отглеждани за производство на храни от Група А на Приложение I на Делегиран регламент (ЕС) 2022/1644 на Комисията от 7 юли 2022 г. за допълнение на Регламент (ЕС) 2017/625 на Европейския парламент и на Съвета със специални изисквания относно извършването на официален контрол на употребата на фармакологично активни субстанции, разрешени като ветеринарни лекарствени продукти или като фуражни добавки, и на забранени или неразрешени фармакологично активни субстанции и остатъци от тях (ОВ, C/2022/4400), както следва:

6.1.1.1. вещества с хормонално и тиреостатично действие и бета-антагонисти, чиято употреба е забранена съгласно Директива 96/22/ЕО на Съвета от 29 април 1996 г. относно забрана на употребата на определени субстанции с хормонално или тиреостатично действие и на бета-агонисти в животновъдството и за отмяна на директиви 81/602/ЕИО, 88/146/ЕИО и 88/299/ЕИО (ОВ, L 125, 23.5.1996 г.), в т. ч.:

6.1.1.1.1. стилбени;

6.1.1.1.2. антитиреоидни средства;

6.1.1.1.3. стероиди;

6.1.1.1.4. лактони на резорциловата киселина, включително зеранол;

6.1.1.1.5. бета-антагонисти.

6.2. По отношение на забранените вещества от група А съгласно ал. 1 земеделските стопани не трябва:

6.2.1. да отглеждат или пускат на пазара животни, които са били третирани със забранените вещества от група А;

6.2.2. да пускат на пазара месо от животни, които са били третирани със забранените вещества от група А;

6.2.3. да преработват или изпращат за преработване месо от животни, които са били третирани със забранените вещества от група А;

6.2.4. да използват субстанции с естрогенно (различни от 17 бета-естрадиол и неговите естери), андрогенно или гестагенно действие;

6.2.5. по изключение се допуска прилагането само върху идентифицирани животни с терапевтична цел на тестостерон или прогестерон и техни производни, които веднага се хидролизират след резорбцията им на мястото на прилагане;

6.2.6. третирането на животни с терапевтична цел се извършва само от ветеринарен лекар, когато се прилага лицензиран за употреба ветеринарномедицински продукт;

6.2.7. третирането се извършва инжективно, а в случай на лечение на овариална дисфункция – чрез вагинална спирала; не се допуска третиране чрез имплантант.

6.3. При извършване на описаното третиране на животните ветеринарният лекар вписва в амбулаторния си дневник задължително:

6.3.1. вида на третирането;

6.3.2. наименованието и срока на годност на приложения ветеринарномедицински продукт;

6.3.3. датата на третирането;

6.3.4. идентификационния номер на третираното животно.

6.4. Дневникът по ал. 3 се съхранява за срок 3 години и се представя на органите на БАБХ при поискване.

6.5. Допуска се третиране с терапевтична цел на лицензирани за употреба ветеринарномедицински продукти, които съдържат:

6.5.1. алил тренболон – орално, или бета-агонисти при еднокопитни животни, в случай че продуктите се употребяват в съответствие с указанията на производителя;

6.5.2. бета-агонисти – инжективно, за предизвикване на токолиза при крави при отелване.

6.6. Третирането се регистрира от отговорния за животновъдния обект ветеринарен лекар при спазване на изискванията.

6.7. Не е допустимо:

6.7.1. собствениците на животни, суровини и храни, които са предназначени за консумация от хора, да притежават ветеринарни лекарствени продукти (ВЛП), които съдържат като бета-агонисти за изкуствено предизвикване на токолиза;

6.7.2. лечение на продуктивни животни, вкл. животни за разплод в края на репродуктивния период от живота им, с бета-агонисти, с изключение на случаите на инжективното им прилагане при крави с цел предизвикване на токолиза при отелване.

6.8. По изключение се допуска:

6.8.1. третирането със зоотехническа цел на животни с лицензиран за употреба ветеринарномедицински продукт, който съдържа субстанция с андрогенно и гестагенно действие;

6.8.2. употребата на субстанции с естрогенно действие, когато те са различни от 17 бета-естрадиол и неговите естери.

6.9. Третирането се регистрира в амбулаторния дневник от отговорния за животновъдния обект ветеринарен лекар при спазване на изискванията.

6.10. Прилагането на субстанциите за синхронизиране на еструса или за подготовка на донори и реципиенти за имплантиране на ембриони може да се извършва и от лице, което не е ветеринарен лекар, но под негов контрол и на негова отговорност.

6.11. Ветеринарномедицинските продукти се прилагат при животни след издаване на рецепта от ветеринарния лекар.

6.12. Рецептата се изготвя в три еднообразни екземпляра – по един за собственика на животновъдния обект или негов представител, за регионалната ветеринарномедицинска служба и за ветеринарния лекар, който я е издал, и тя не се изпълнява повторно.

6.13. Не се третира със зоотехническа цел продуктивни животни, както и животни за:

6.13.1. угояване по време на угоителния период;

6.13.2. разплод в края на репродуктивния период от живота им.

6.14. С цел търговия на пазара може да се пускат животни за разплод в края на репродуктивния период от живота им, които по време на този период са били третирани, съгласно изискванията.

6.15. Търговия с елитни, по-специално състезателни, циркови или предназначени за развъждане или изложби коне, вкл. и с регистрирани еднокопитни животни, третирани с алил-тремболон или бета-агонисти, при спазване на изискванията може да се осъществи и преди изтичане на карентния срок на посочените субстанции, при условие че в паспорта за идентификация на еднокопитни, който ги придружава, са записани видът и датата на третирането им с тях.

6.16. Месо или суровини и храни, добити от животни, третирани със субстанции с естрогенно, андрогенно, гестагенно или бета-агонистично действие, се пускат на пазара само при условие че:

6.16.1. са спазени изискванията за предписване или прилагане от ветеринарния доктор;

6.16.2. карентният срок на съответната субстанция е изтекъл, преди животните да бъдат заклани.

7. Прилагане на законоустановено изискване за управление (ЗИУ) 7 – Продукти за растителна защита

7.1. Земеделските стопани при земеделската си дейност трябва да използват само разрешени ПРЗ.

7.2. Земеделските стопани трябва да употребяват продуктите за растителна защита при спазване на условията и обхвата, при които са разрешени и посочени върху етикетите.

7.3. При опазването на растенията и растителните продукти земеделските стопани трябва да прилагат принципите на добрата растителнозащитна практика:

7.3.1. определението за „добра растителнозащитна практика“ е посочено в чл. 3, т. 18 от Регламент (ЕО) № 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. относно пускането на пазара на продукти за растителна защита и за отмяна на директиви 79/117/ЕИО и 91/414/ЕИО на Съвета (ОВ, L 309, 24.11.2009 г.) и означава практика, при която се подбира, дозира и разпределя във времето третирането на определени растения или растителни продукти с ПРЗ, в съответствие с условията за тяхната разрешена употреба, така че да се гарантира приемлива ефикасност с минимално необходимо количество при надлежно отчитане на местните условия и възможностите за контрол на културата и за биологичен контрол;

7.3.2. прилагат се публикуваните на електронната страница на БАБХ добри растителнозащитни практики по култури, които представляват стандартизирани помагала за земеделските стопани за комплексно опазване на културите от вредители.

7.4. Спазване на Принципите на добрата растителнозащитна практика при опазването на растенията и растителните продукти от вредители и изисквания при употреба на ПРЗ:

7.4.1. спазване на законоустановените мерки за опазване на пчелите от отравяне при употреба на ПРЗ – от 1.03.2021 г. съгласно § 22 от преходните и заключителните разпоредби на Наредба № 13 от 2016 г. за мерките за опазването на пчелите и пчелните семейства от отравяне и начините за провеждане на растителнозащитни, дезинфекционни и дезинсекционни дейности (ДВ, бр. 70 от 2016 г.) оповестяването става по реда на чл. 9а от същата наредба в Електронната платформа на БАБХ за оповестяване на растителнозащитните, дезинфекционните и дезинсекционните дейности (ЕПОРД);

7.4.2. спазване на буферните зони по Закона за защита на растенията (ЗЗР) при употреба на ПРЗ;

7.4.3. водене на записи за проведените растителнозащитни мероприятия и торене;

8. Законоустановено изискване за управление (ЗИУ) 8 – Устойчива употреба на пестициди, определя следните основни изисквания към земеделските стопани:

8.1. Да осъществяват правилно боравене със и съхранение на ПРЗ и празни опаковки, както и прилагане на мерки за измиване и почистване на оборудването след употреба на ПРЗ; при липса на оборудване за прилагане на продукти за растителна защита в стопанството се изисква договор за външна услуга с правоспособен оператор съгласно Наредба № 5 от 2016 г. за периодичните проверки на оборудването за прилагане на продукти за растителна защита (ДВ, бр. 11 от 2016 г.).

8.2. Земеделските стопани трябва да притежават сертификат по чл. 83 от ЗЗР, издаден от изпълнителния директор на БАБХ или от оправомощено от него длъжностно лице, ако при земеделската си дейност използват ПРЗ от професионална категория на употреба.

8.3. Земеделските стопани, които използват продукти за растителна защита от професионална категория на употреба, трябва да имат завършено най-малко средно образование; в случай че земеделският стопанин е с висше образование в областта на аграрните науки с професионално направление „Растителна защита“ или „Растениевъдство“, той получава сертификата по право.

8.4. Земеделският стопанин получава сертификата след преминаване на обучение по програма, одобрена от изпълнителния директор на БАБХ, и успешно положен изпит; обучението се провежда от БАБХ, висши училища или институции в системата на професионалното образование и обучение; програмите за обучение включват минимум темите, посочени в приложение № 2 към чл. 85, ал. 1 от ЗЗР, и се разработват от обучаващите институции, като се вземат предвид конкретните функции и отговорности на земеделските стопани.

8.5. При груби или системни нарушения на земеделския стопанин сертификатът се обезсилва за срок до три години със заповед от изпълнителния директор на БАБХ или оправомощено от него длъжностно лице; за издаване на нов сертификат земеделският стопанин е длъжен да премине обучение и да представи заверен документ от него; когато обезсиленият сертификат е издаден със срок на валидност 10 г., новият сертификат се издава за остатъка от срока на валидност на обезсиления.

8.6. Земеделските стопани не трябва да употребяват ПРЗ от професионална категория на употреба върху:

8.6.1. площи, използвани от широката общественост или от уязвими групи, като обществени паркове и градини, площадки за спорт и отдих, училищни и детски площадки, както и в непосредствена близост до здравни или лечебни заведения;

8.6.2. зони за защита, определени в ЗВ, или други площи, определени със заповед на министъра на околната среда и водите;

8.6.3. площи, в които в момента на третирането работят селскостопански работници.

8.7. Земеделските стопани трябва да употребяват ПРЗ, спазвайки условията на етикета за разрешения продукт за растителна защита, като:

8.7.1. безопасно съхранение (напр. съхраняване на недостъпно за деца място, в оригинални контейнери, защитени от замръзване и съхранявани за предотвратяване на замърсяване на околната среда в съответствие с разпоредбите на ЗУО; контейнерите от ПРЗ предварително се изплакват трикратно с вода, която се прибавя към работния разтвор);

8.7.2. съхранение на ПРЗ в склад съгласно чл. 20 от Наредба № 3 от 2017 г. за условията и реда за производство, пускане на пазара, търговия, преопаковане, транспортиране и съхранение на продукти за растителна защита (ДВ, бр. 64 от 2017 г.);

8.7.3. употребените опаковки от ПРЗ се привеждат във вид, негоден за повторна употреба, и се третират съгласно ЗУО;

8.7.4. безопасност на оператора (напр. лични предпазни средства (ЛПС), налични за използване при работа с концентрат);

8.7.5. спазване на специфичните мерки за опазване на водната среда (повърхностни и подземни води) и на питейната вода в съответствие с Националния план за действие за устойчива употреба на пестициди в Република България;

8.7.6. общи предупреждения, описани на опаковката (напр. повишено внимание за предотвратяване на разнасянето на спрея).

8.8. Земеделският стопанин трябва да употребява ПРЗ в съответствие със:

8.8.1. принципите на добрата растителнозащитна практика;

8.8.2. изискванията за правилна употреба в съответствие с разпоредбите на Директива 2009/128/ЕО, и по-специално с общите принципи на интегрираното управление на вредителите, посочени в Приложение III към нея;

8.8.3. за прилагане на ПРЗ земеделският стопанин трябва да:

8.8.3.1. спазва изискванията на Наредба № 3 от 2017 г. за условията и реда за производство, пускане на пазара, търговия, преопаковане, транспортиране и съхранение на продукти за растителна защита;

8.8.3.2. е агроном или да притежава сертификат по чл. 83 от ЗЗР, или да има сключен договор с правоспособно лице за прилагане на ПРЗ от първа и втора категория на употреба;

8.8.3.3. употребява ПРЗ от непрофесионална категория на употреба само в случай че е навършил 18 години.

8.9. Следните дейности са забранени:

8.9.1. съхранението и употребата на неразрешени или негодни ПРЗ;

8.9.2. употребата на ПРЗ извън обхвата на разрешената употреба или в доза, която надвишава максималната разрешена доза на единица площ;

8.9.3. прилагането на ПРЗ чрез въздушно пръскане, с изключение на случаите от глава трета, чл. 14, ал. 1 и 2 от Наредба № 12 от 2023 г. за условията и реда за употреба на продукти за растителна защита (ДВ, бр. 74 от 2023 г.) във връзка с чл. 109 от ЗЗР;

8.9.4. прибирането на земеделска продукция преди изтичането на карантинния срок на употребените продукти за растителна защита;

8.9.5. използването на семена за посев, третирани с продукти за растителна защита, за други цели освен за посев.

8.10. При употреба на ПРЗ земеделските стопани са длъжни да изпълняват и се съобразяват със забраните и ограниченията съгласно изискванията на Наредба № 3 от 2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди (ДВ, бр. 88 от 2000 г.).

8.11. Изисквания към техниката за прилагане на ПРЗ:

8.11.1. продуктите за растителна защита се прилагат със специализирана техника и оборудване за прилагане на продукти за растителна защита (ОППРЗ), които отговарят на изискванията на Закона за регистрация и контрол на земеделската и горската техника;

8.11.2. техническото оборудване за прилагане на продукти за растителна защита по смисъла на ЗЗР подлежи на задължителна проверка по отношение на безопасността и опазване здравето на хората и околната среда;

8.11.3. проверките са периодични и се извършват от центровете за изпитване и сертифициране към Министерството на земеделието и храните; периодичните проверки (инспекция) за техническа изправност на използвано оборудване за прилагане на продукти за растителна защита се извършват на всеки три години;

8.11.4. новото оборудване за прилагане на продукти за растителна защита подлежи на проверка до 5 години след закупуването му;

8.11.5. земеделският стопанин, собственик на регистрирано ОППРЗ, или упълномощено от него лице е длъжен да представи за проверка оборудването съгласно графика по чл. 2, ал. 2, т. 2 от Наредба № 5 от 2016 г. за периодичните проверки на оборудването за прилагане на продукти за растителна защита (ДВ, бр. 11 от 2016 г.) (Наредба № 5 от 2016 г.);

8.11.6. за включване в графика собственикът или упълномощено от него лице подава заявление съгласно приложение № 1 към чл. 4, ал. 2 от Наредба № 5 от 2016 г. до центровете за изпитване и сертифициране към МЗХ при първоначална регистрация или промяна в регистрацията на ОППРЗ и в случаите по чл. 5, ал. 4 и чл. 8, ал. 2 от Наредба № 5 от 2016 г.

9. Законоустановено изискване за управление (ЗИУ) 9 – Минимални изисквания за защита и хуманно отношение при отглеждане на телета

9.1. Прилага се по отношение на телета от семейство „Bovide“ на възраст до 6 месеца.

9.2. Земеделските стопани трябва да спазват забраната за отглеждане на телетата над 8-седмична възраст в индивидуални боксове освен по препоръка на обслужващия животновъдния обект ветеринарен лекар с цел лечение.

9.3. Земеделските стопани трябва да осигурят индивидуалните боксове за телета до 8-седмична възраст да разполагат с перфорирани прегради, които позволяват телетата да имат визуален и осезаем контакт помежду си, и да съответстват на изискванията за ширина и дължина:

9.3.1. ширина – най-малко равна на височината на телето при раменете, измерена в изправено положение;

9.3.2. дължина – не по-малка от дължината на тялото на телето, измерена от върха на носа до каудалния ръб на седалищния израстък на седалищната кост и умножена по 1,1;

9.3.3. изискването по т. 9.3.2 не се прилага за помещенията за изолация на болни телета.

9.4. Земеделските стопани трябва да отглеждат телетата групово при осигурена площ за теле съгласно таблицата.

Тегло на телето в кг	Минимална изискуема площ в кв. м
тегло до 150 кг	най-малко 1,5 кв. м
тегло от 150 до 220 кг	най-малко 1,7 кв. м
тегло над 220 кг	най-малко 1,8 кв. м

9.5. Изисквания към помещенията за отглеждане и за проверка на здравословното състояние на телетата:

9.5.1. земеделските стопани трябва да осигурят помещенията, в които се отглеждат телета, както и боксовете и съоръженията в тях, с които телетата могат да влязат в контакт, да са изградени от материали, които:

9.5.1.1. нямат вредно въздействие върху телетата;

9.5.1.2. позволяват лесно да се почистват и дезинфекцират;

9.5.2. земеделските стопани трябва да осигурят помещенията, в които се отглеждат телета, да разполагат с безопасна електрическа инсталация;

9.5.3. земеделските стопани трябва да осигурят помещенията, в които се отглеждат телета, да разполагат със:

9.5.3.1. добра естествена вентилация или вентилационна система, осигуряваща скорост на движение на въздуха до 0,3 m/s, а при високи температури – до 0,5 m/s;

9.5.3.2. относителна влажност на въздуха – 60 – 80 %;

9.5.4. земеделските стопани трябва да осигурят в помещенията, в които се отглеждат телета, концентрациите на токсични газове да не надхвърлят следните допустими стойности:

9.5.4.1. въглероден двуокис – 3600 mg/m³;

9.5.4.2. амоняк – 5,00 mg/m;

9.5.4.3. сероводород – не се допуска;

9.5.5. земеделските стопани трябва ежедневно да проверяват изправността на механичните съоръжения и автоматизираните линии (ако в обекта има такива) и при необходимост незабавно да отстраняват повредите, а при невъзможност, да предприемат мерки за опазване здравето и доброто физическо състояние на телетата чрез използване на алтернативни методи за хранене и поддържане на подходяща жизнена среда до отстраняване на повредата;

9.5.6. когато се използва система за изкуствена вентилация в помещенията, в които се отглеждат телета, земеделските стопани трябва да осигурят:

9.5.6.1. алтернативна вентилационна система, и

9.5.6.2. алармена система за известяване на аварии по електрозахранването на вентилационната система;

9.5.7. земеделските стопани трябва да осигурят помещенията, в които се отглеждат телета, да разполагат с подходящо естествено или изкуствено осветление;

9.5.8. ако се използва изкуствено осветление, то трябва да функционира за не по-малко от 8 часа през деня;

9.5.9. при проверка на животните да се използва подходящо неподвижно или преносимо осветление;

9.5.10. земеделските стопани трябва да проверяват здравословното състояние на телетата:

9.5.10.1. най-малко веднъж дневно при телета, отглеждани навън;

9.5.10.2. най-малко два пъти дневно при телета, отглеждани в закрити помещения;

9.5.11. земеделските стопани трябва да отделят незабавно в помещение със суха и удобна постеля телетата, които са наранени или показват признаци на заболяване, и да им осигурят възможно най-бързо ветеринарномедицинска помощ;

9.5.12. земеделските стопани трябва да осигурят помещенията, в които се отглеждат телета, да разполагат с осигурено пространство за всяко теле за лягане, изправяне и осъществяване на всички физиологични и етологични нужди;

9.5.13. земеделските стопани трябва да спазват забраната за връзване на телетата, освен при необходимост за не повече от един час по време на хранене с мляко или заместител на млякото или при ветеринарномедицински манипулации;

9.5.14. използваните въжета не трябва да предизвикват нараняване и връзването да се прави по начин, изключващ риск от задушаване или нараняване, телетата се връзват така, че да могат да лягат и да се изправят и осъществяват всички свои физиологични и етологични нужди;

9.5.15. земеделските стопани трябва да почистват ежедневно и дезинфекцират периодично помещенията, боксовете, съоръженията и инвентара; изпражненията, урината, неизядената или разсипаната храна се почистват толкова често, колкото е необходимо, за да се избегне събирането на мухи и гризачи и за намаляване на миризмата;

9.5.16. земеделските стопани трябва да осигурят за телетата помещение/помещения с равни, сухи и твърди подове, изработени по такъв начин, че да не причиняват нараняване или страдание на телетата, които стоят или лежат върху тях, подходящи за размера и теглото на телетата, с твърда, гладка и стабилна повърхност, за да се избегне подхлъзване;

9.5.17. земеделските стопани трябва да осигурят помещенията, в които се отглеждат телетата, да разполагат с чисто, удобно и подходящо дренирано място за лежане или чиста, суха и удобна постеля, които не влияят негативно върху телетата;

9.5.18. земеделските стопани трябва да осигуряват на телетата хранене, съответстващо на тяхната порода, възраст, маса, физиологични и поведенчески нужди и технологична група, като в храната се включва:

9.5.18.1. достатъчно количество желязо, за да се осигури средно ниво на хемоглобина в кръвта от поне 4,5 mmol/l;

9.5.18.2. на всяко теле на възраст над 2 седмици се осигурява минимално количество сух фураж, съдържащ смилаеми влакнини, като количеството на влакнините се повишава от 50 до 250 g дневно за телета на възраст от 8 до 20 седмици;

9.5.19. на телетата не се слагат юлари.

9.6. Земеделските стопани трябва да осигурят на телетата на възраст над 8 седмици:

9.6.1. да се хранят поне два пъти дневно;

9.6.2. всяко теле от групата да има достъп до храната по едно и също време;

9.6.3. помещенията, в които се отглеждат телета, да разполагат със съоръжения за хранене и поене, които осигуряват свободен достъп на всяко теле до хранилките и поилките;

9.6.4. помещенията, в които се отглеждат телета, да разполагат със съоръжения за хранене и поене, които гарантират чистотата на фуражите и водата и свежат до минимум възможността за контаминацията им;

9.6.5. захранване на телетата с коластра в първите часове след раждането им, но не по-късно от шестия час;

9.6.6. свободен и постоянен достъп на телетата до прясна питейна вода.

10. Законоустановено изискване за управление (ЗИУ) 10 – Минимални изисквания за защита и хуманно отношение при отглеждане на свине

10.1. Земеделските стопани трябва да осигурят помещенията, в които се отглеждат свине за развъждане или за угодяване, да дават възможност животните да лягат и стават без затруднение; при групово отглеждане на подрастващи прасета и прасета за угодяване на всяко от тях да е осигурена свободна подова площ най-малко:

а) 0,15 кв. м – за прасета с тегло до 10 кг;

б) 0,20 кв. м – за прасета с тегло от 10 до 20 кг;

в) 0,30 кв. м – за прасета с тегло от 20 до 30 кг;

г) 0,40 кв. м – за прасета с тегло от 30 до 50 кг;

д) 0,55 кв. м – за прасета с тегло от 50 до 85 кг;

е) 0,65 кв. м – за прасета с тегло от 85 до 110 кг;

ж) 1 кв. м – за прасета с тегло над 110 кг.

10.2. Земеделските стопани трябва да осигурят за всяка женска свиня след първо заплождане и за всяка бременна свиня майка:

10.2.1. когато се отглеждат в отделни групи от 6 до 40 животни, свободна подова площ най-малко:

а) 1,64 кв. м – за женска свиня след първо заплождане;

б) 2,25 кв. м – за свиня майка;

10.2.2. когато животните се отглеждат в групи:

А. до 6 животни – 1,80 кв. м за женска свиня след първо заплождане и 2,48 кв. м за свиня майка;

Б. над 40 животни – 1,48 кв. м за женска свиня след първо заплождане и 2,03 кв. м за свиня майка.

10.3. Земеделските стопани трябва да осигурят част от свободната подова площ за всяка женска свиня след първо заплождане и за всяка бременна свиня майка да бъде с плътен, гладък под със следните размери:

а) най-малко 0,95 кв. м от общо 1,64 кв. м подова площ за женска свиня след първо заплождане;

б) най-малко 1,3 кв. м от 2,25 кв. м подова площ за свиня майка; допуска се да бъдат оставени до 15 % дренажни отвори в плътния под.

10.4. Когато свинете се отглеждат групово в помещения с бетонен решетъчен под, земеделските стопани трябва да осигурят максималната широчина на отворите и минималната широчина на преградките съответно:

- а) 11 мм и 50 мм – за бозаещи прасета;
- б) 14 мм и 50 мм – за подрастващи прасета;
- в) 18 мм и 80 мм – за прасета за угодяване;
- г) 20 мм и 80 мм – за женски свине след първо заплъждане и свине майки.

10.5. Земеделските стопани трябва да спазват забраната за използване на методи на отглеждане, при които свинете майки и женските свине след първо заплъждане се държат вързани.

10.6. Земеделските стопани трябва да отглеждат групово свинете майки и женските свине след първото заплъждане през периода от четвъртата седмица след заплъждането до една седмица преди очакваното раждане:

10.6.1. през седмицата преди очакваното раждане и по време на него свинете могат да се държат в изолирани родилни боксове;

10.6.2. в стопанства, в които се отглеждат по-малко от 10 животни от посочените категории, се позволява отглеждане в индивидуални боксове, при условие че животните имат възможност да се обръщат;

10.6.3. земеделските стопани трябва при групово отглеждане на свине майки и женски свине след първото заплъждане да осигурят помещението да има дължина най-малко 2,8 м, а в случаите, когато групата е по-малка от 6 животни – най-малко 2,4 м;

10.6.4. земеделските стопани трябва да осигуряват постоянен достъп на всички свине на възраст над две седмици до хранилките и поилките и достатъчно количество прясна вода.

10.6.5. земеделските стопани трябва да осигурят за свинете майки и женските свине след първо заплъждане при групово отглеждане да се хранят по начин, който дава възможност всяко животно да получи достатъчно количество храна независимо от наличието на съревнование за храна в групата;

10.6.6. земеделските стопани трябва да осигурят за сухостойните бременни свине и женските свине след първо заплъждане, с цел премахване чувството на глад и удовлетворяване на желанието да дъвчат, да се хранят по начин, който дава възможност всяко животно да получи достатъчно количество обемисти, влакнести и високоенергийни храни;

10.6.7. земеделските стопани следва да спазват изискването, че свинете, предназначени за групово отглеждане, които проявяват постоянна агресия, жертвите на агресия, болните или наранените свине по възможност да се отглеждат временно в индивидуални боксове, които позволяват на животното да се обръща без затруднение (с изключение на случаите, в които има изрично предписание от ветеринарен лекар животното да стои неподвижно).

10.7. Земеделските стопани трябва да осигурят помещенията, в които се отглеждат свине за развъждане или за угодяване, да отговарят на минималните зоохигиенни изисквания:

10.7.1. максимално ниво на шум – не повече от 85 децибела, като постоянният или внезапен шум се избягва;

10.7.2. да имат осигурено осветление – не по-малко от 40 лукса за не по-малко от 8 часа през деня;

10.7.3. да са конструирани по начин, който осигурява на животните:

10.7.3.1. достъп до физически и температурно удобно, подходящо дренирано и чисто място за лежане, което позволява всички животни да легнат едновременно;

10.7.3.2. възможност да се изправят нормално да почиват и да се виждат помежду си;

10.7.4. да осигуряват възможност на животните за постоянен достъп до достатъчно количество слама, сено, дървесина, дървени стърготини, гъбен компост, торф или смес от такива материали, при условие че те не застрашават здравето им;

10.7.5. да имат подове, които:

10.7.5.1. са равни, сухи и твърди и не позволяват подхлъзване;

10.7.5.2. са конструирани и поддържани по начин, изключващ нараняване и страдание на животните;

10.7.5.3. са съобразени с размера и теглото на животните;

10.7.5.4. имат гладка и устойчива на механично почистване и дезинфекция повърхност – при липса на постеля.

10.8. Земеделските стопани трябва най-малко веднъж дневно да хранят животните с фураж, който съответства на тяхната възраст, технологична група и тегло.

10.9. Земеделските стопани трябва да спазват забраната за извършване на манипулации, които водят до увреждане здравословното състояние на животните, промяна на костната им система или загуба на части от тялото освен с терапевтична или диагностична цел.

10.10. При необходимост ветеринарномедицински специалист извършва:

10.10.1. изпиляване или подрязване до гладка цяла повърхност на третите резци на прасетата до седмия ден след раждането;

10.10.2. скъсяване бивните на нерезите – за предотвратяване наранявания на други животни;

10.10.3. купиране на част от опашката;

10.10.4. кастриране на мъжки свине без разкъсване на тъканите;

10.10.5. поставяне халка на зурлата – когато свинете се отглеждат на открито.

10.11. Манипулациите по т. 10.10.1 и т. 10.10.3 се извършват само когато е наранено вимето на свинята майка или ушите и опашките на други свине.

10.12. След седмия ден от раждането манипулациите по т.10.10.3 и т. 10.10.4 се извършват от ветеринарен лекар с прилагане на анестезия и аналгезия.

10.13. Всички манипулации се извършват при спазване правилата на асептика и антисептика и при условие че предприетите мерки за предотвратяване на прояви на извратен апетит и агресия не са дали резултат.

10.14. При отглеждане на нерези земеделските стопани трябва да осигурят:

10.14.1. боксовете да се конструират по начин, който позволява животните да се обръщат свободно, да се чуват, виждат и подушват помежду си;

10.14.2. площта на бокса да е най-малко 6 кв. м;

10.14.3. когато в боксовете се извършва естествено заплождаване, те да са без прегради и да имат свободна подова площ най-малко 10 кв. м за всеки нерез.

10.15. При отглеждане на свине майки и женски свине след първо заплождаване земеделските стопани трябва да осигурят:

10.15.1. да се проверява ежедневно здравословното състояние на животните и да се предприемат всички необходими мерки за предотвратяване на прояви на извратен апетит и агресия в групите;

10.15.2. да се третират срещу екто- и ендопаразити, когато е необходимо;

10.15.3. да се изкъпват преди настаняването в родилните боксове;

10.15.4. седмица преди очакваното раждане на животните да се осигурява достатъчно количество подходящ материал за подготовка на място за раждане, освен ако това е невъзможно поради вида на използваната в стопанството система за отвеждане на отпадъците;

10.15.5. родилните боксове да са с достатъчно място зад животното за осигуряване на удобство при естествено или асистирано раждане и снабдени с парапети за предпазване на новородените прасенца.

10.16. При отглеждане на бозаещи прасета земеделските стопани трябва да осигурят:

10.16.1. родилните боксове да са с твърд, сух и удобен под за лежане до свинята майка и да имат площ, която позволява на всички прасета да почиват едновременно, покрита с постеля от слама или друг подходящ материал;

10.16.2. родилните боксове да са с пространство, което позволява прасетата да сучат без затруднения;

10.16.3. отбиването да се извършва след 28-ия ден от раждането; отбиването може да се извърши и на 21-вия ден, при условие че прасетата бъдат преместени в основно почистени и дезинфекцирани помещения, изолирани от помещенията, в които се отглеждат свинете майки; отбиването може да се извърши и по-рано в случаите, когато обслужващият ветеринарен лекар прецени, че това се налага за опазване на здравето на майката или прасетата.

10.17. В случаите на подрастващи прасета и прасета за угодяване земеделските стопани трябва:

10.17.1. да проверяват ежедневно здравословното състояние на животните и да предприемат всички необходими мерки за предотвратяване на прояви на извратен апетит и агресия в групите;

10.17.2. да отглеждат прасетата в постоянни групи, сформирани веднага след отбиването, в които по възможност да не се включват нови прасета; в случаите, когато се налага смесване на прасета от различни групи, това да се прави по възможност една седмица преди или след отбиването им, като им се осигурят условия да се скриват от останалите прасета; за улесняване на смесването на групите по изключение и след преценка на ветеринарен лекар могат да се използват транквиланти;

10.17.3. при наличие на агресия и/или канибализъм между прасетата да провеждат наблюдение за установяване на причините, като се вземе предвид храненето, условията на отглеждане и гъстотата на животните в помещението, да се осигурява на животните достатъчно количество слама, сено, дървесина, дървени стърготини, гъбен компост, торф или смес от такива материали и да се вземат всички необходими мерки за намаляване на агресията и/или канибализма.

11. Законоустановено изискване за управление (ЗИУ) 11 – Минимални изисквания за защита и хуманно отношение при отглеждане на селскостопански животни

11.1. Прилага се за животни (без риби, влечуги, амфибии и безгръбначни), отглеждани и развъждани за производство на животински продукти (храна, вълна, кожа, ценна кожа с козина), за други селскостопански цели или за работа.

11.2. Земеделските стопани, които отглеждат селскостопански животни, трябва да осигурят достатъчен брой гледачи, които притежават необходимата квалификация и опит за полагане на грижи за животните.

11.3. Земеделските стопани, които отглеждат селскостопански животни, трябва да осигурят:

11.3.1. ежедневен контрол върху здравословното състояние на животните с цел недопускане причиняването на излишни страдания;

11.3.2. достатъчно осветление в помещенията – неподвижно или подвижно, включително фенерчета в случаи на спиране на електричеството, което да дава възможност животните да бъдат инспектирани по всяко време;

11.3.3. нужните грижи за болните и наранените животни, а когато е необходимо, незабавно да потърсят помощта на обслужващия ветеринарен специалист; ако е необходимо, болните и наранените селскостопански животни трябва да се изолират в подходящо помещение със суха и удобна постеля.

11.4. Земеделските стопани, които отглеждат селскостопански животни, трябва да:

11.4.1. поддържат и съхраняват в животновъдния обект дневник на собствениците/ползвателите на животновъдните обекти за проведените лечебнопрофилактични мероприятия, който се съхранява не по-малко от 5 години от последното вписване, и екземпляр от рецептата за приложените ВЛП, който също се съхранява не по-малко от 5 години;

11.4.2. водят документация за умрелите животни и да съхраняват всички писмени предписания, издадени от ветеринарномедицинските органи;

11.4.3. съхраняват документацията не по-малко от 3 години от последното вписване и да я представят на ветеринарномедицинските органи при поискване.

11.5. Земеделските стопани трябва за всяко селскостопанско животно да осигурят свобода на движение в съответствие с физиологичните му потребности. При необходимост свободата на движение се ограничава по начин, който не им причинява ненужна болка и страдание.

11.6. Връзването да се извършва по начин, който не ограничава естествените им движения за задоволяване на физиологичните и етологичните потребности.

11.7. Земеделските стопани трябва да осигурят изпълнението на следните изисквания по отношение на помещенията, съоръженията и оборудването за отглеждане на селскостопански животни:

11.7.1. да се изграждат от материали, които не са вредни за животните, разрешени са за целта и позволяват цялостно почистване и дезинфекциране на помещението;

11.7.2. да се конструират и поддържат така, че да нямат вдлъбнатини, дупки, остри ръбове и стърчащи предмети, които могат да наранят животните;

11.7.3. да осигуряват подходящо осветление, влажност, циркулация на въздуха и проветряване според физиологичните и етологичните особености на животните и при спазване на нормите за концентрация на вредни газове и интензивност на шума, които не им вредят;

11.7.4. осветеността на помещенията да се регулира през денонощието според физиологичните и етологичните особености на животните; когато естествената осветеност на помещението е недостатъчна, да се монтира подходящо изкуствено осветление.

11.8. При отглеждане на селскостопанските животни на открито земеделските стопани трябва да им осигурят защита от неблагоприятни атмосферни влияния, хищници и други вредни въздействия върху здравословното им състояние.

11.9. Земеделските стопани, които отглеждат селскостопански животни, трябва:

11.9.1. да проверяват ежедневно техническите съоръжения и системи в помещенията; установените дефекти по възможно най-бърз начин да се отстраняват, а когато незабавното отстраняване на дефект е невъзможно, да се вземат временни мерки за осигуряване безопасността и здравето на животните;

11.9.2. когато е необходимо за опазване здравето на селскостопанските животни в помещенията, да инсталират система за изкуствена вентилация и алармена система за известяване при отказ на вентилационната система; управителят на животновъдния обект редовно да проверява изправността на алармената система;

11.9.3. когато здравето и доброто състояние на животните зависи от функционирането на изкуствена вентилационна система, в помещенията да се изгради подходяща резервна система за осигуряване на необходимата въздушна циркулация при повреда на основната система.

11.10. Земеделските стопани, които отглеждат селскостопански животни, трябва да:

11.10.1. дават на селскостопанските животни достатъчно количество пълноценна храна, която да задоволява нуждите им и да ги поддържа в добро здравословно състояние;

11.10.2. не включват в храната и водата на селскостопанските животни вещества, които са вредни за тях;

11.10.3. не дават храната и водата на селскостопанските животни по начини, които могат да предизвикат ненужно страдание или нараняване;

11.10.4. осигуряват на селскостопанските животни достъп до храната през определени интервали, съобразени с физиологичните им нужди;

11.10.5. осигуряват на селскостопанските животни постоянен достъп до питейна вода;

11.10.6. осигуряват оборудването за хранене и поене на селскостопанските животни да е конструирано и разположено по начин, който изключва замърсяване на храната и водата, намалява до минимум агресивната конкуренция при животните и осигурява свободен достъп на всяко животно до хранилките и поилките;

11.10.7. не дават на селскостопанските животни вещества, за които не е доказано по безспорен начин, че не са вредни, или които могат да предизвикат ненужно страдание, болка или нараняване; забраната не се прилага при използване на продукти с профилактично и терапевтично действие, предписани от ветеринарен лекар.

11.11. Земеделските стопани, отглеждащи селскостопански животни, трябва да спазват забраната да не се причинява на селскостопанските животни страх, нараняване, болка, страдание, стрес, трайни увреждания, осакатяване или смърт.

11.12. Клане на селскостопански животни се допуска при животни:

11.12.1. които се отглеждат за добив на месо и суровини;

11.12.2. които са лекувани от незаразни болести, но лечението е безрезултатно или е стопански неизгодно;

11.12.3. за ликвидиране на заразни болести;

11.12.4. за религиозни ритуали на регистрирани вероизповедания.

11.13. Умъртвяването на животни се допуска при:

11.13.1. ликвидиране на заразни болести;

11.13.2. нападение на хора от животно и самозащита.

11.14. Евтаназия се допуска при:

11.14.1. неизлечимо болни животни с необратими патологични изменения, причиняващи им болки и страдания;

11.14.2. ограничаване и ликвидиране на заразна болест, която представлява опасност за здравето на хората или животните;

11.14.3. животни, чието агресивно поведение представлява опасност за живота и здравето на хората или животните.

11.15. При развъждане на селскостопански животни е забранено:

11.15.1. да се използват методи за естествено или изкуствено осеменяване и животновъдни практики, които причиняват сериозни страдания, наранявания или трайни увреждания на селскостопанските животни или има вероятност да доведат до тяхната смърт;

11.15.2. да се отглеждат животни като селскостопански, освен ако техният фенотип и генотип позволяват това да бъде извършвано без вредни последствия за тяхното здраве и благосъстояние.

Заключителни разпоредби

§ 1. Настоящото Ръководство се утвърждава на основание чл. 55, ал. 2 от ЗПЗП във връзка с чл. 12 и Приложение III към Регламент (ЕС) 2021/2115.

§ 2. Ръководството влиза в сила от деня на обнародването в „Държавен вестник“ на заповедта на министъра на земеделието и храните за утвърждаването му и се прилага за програмен период 2023 – 2027 г.

§ 3. Ръководството е задължително в своята цялост за физическите и юридическите лица, които извършват земеделска дейност на територията на Република България за периода 2023 – 2027 г.